

Nyt fra Center for Selvmordsforskning

Årgang 1, nummer 4, 2004

Det tab af selv-værd, som mobning kan medføre, kan få alvorlige konsekvenser for et ungt menneske, der kæmper for at udvikle en sund identitet.

Center for
Selvmordsforskning
Søndergade 17
5000 Odense C
Tlf.: 66 13 88 11
info@selvmordsforskning.dk
www.selvmordsforskning.dk

Mobning og selvmordsadfærd

Af cand. mag. Iben Stephensen & cand. psych. Søren Møller

Mobning er et udbredt fænomen i de danske skoler. Flere uafhængige rapporter fra slutningen af 1990'erne har afsløret, at omkring 25% af alle danske skolebørn jævnligt

bliver udsat for mobning. Til sammenligning gælder det kun for seks procent af svenske skolebørn. Den nyeste HBSC-undersøgelse fra 2002 viser dog et fald fra 25 % til 11 % i andelen af børn, der bliver mobbet to eller flere gange om måneden. Der er imidlertid også tal, der antyder, at problemet fortsat er omfattende, idet der stadig er ca. 8 % af danske skolebørn, som udsættes for mobning flere gange om ugen.

Dansk Center for Undervisningsmiljø og Børnerådet har i 2004 udgivet en undersøgelse af forekomsten af mobning i 7. klasse. Undersøgelsen viser, at 38 % af eleverne på et tidspunkt i deres liv har været udsat for mobning, og at 10,4 % er blevet mobbet inden for de to seneste måneder, mens 5,3 % af eleverne bliver udsat for mobning flere gange om ugen. Resultaterne viser således, at der stadig er en markant gruppe af børn, der bliver mobbet meget.

Elever, der bliver mobbet, er ofte bange for at fortælle om deres problemer til personer omkring dem, eksempelvis lærere og forældre. En dansk undersøgelse viser, at

over 25 % af mobbeofrene ikke taler med nogen om mobningen, og mere end en tredjedel af de mobbede føler ikke, at de kan få fat i en voksen, når de har brug for det. Samtidig oplever 25 % af eleverne, at de voksne ikke griber ind, når der foregår mobning.

Mobningens konsekvenser

Forskningen har ikke alene dokumenteret omfanget af mobning i Danmark, men også kortlagt nogle af de følgevirkninger, som ofte er forbundet med mobningen. Der er ofte tale om forringet fysisk og psykisk helbred, herunder depression, angst og

*Mobning kan
føre til
fysisk og psykisk
mistrivsel*

i værste fald selvmordsadfærd. Det interessante i denne sammenhæng er imidlertid, at ikke alene mobbeofrene, men også mobberne tilsyneladende har forhøjet risiko for selvmordstanker, selvmordsforsøg og selvmord.

Center for Selvmordsforskning har gennemført en spørgeskemaundersøgelse af 5227 8. og 9. klasses elever i Fyns Amt. Omfanget af kvalitative svar omhandlende mobning er tankevækkende. Eleverne finder, at mobning udgør et stort problem i skolesystemet, og at indsatser mod mobning i høj grad kan være medvirkende til at forhindre selvskade blandt skoleelever.

Mobning og selvmordsadfærd

Forskning har vist, at mobning er relateret til en lang række negative faktorer, eksempelvis depression, angst, ensomhed, psykosomatiske symptomer, lavt selvværd og manglende koncentration. Forskere har især interesseret sig for, om der er en forøget risiko for depression og selvmordsadfærd blandt henholdsvis mobbere og mobbeofre i forhold til elever, der ikke er involveret i mobning.

En finsk undersøgelse af 16.410 unge i alderen 14-16 år viser, at elever, der mobber andre eller er ofre for mobning, har en forøget risiko for depression og selvmordstanker sammenlignet med de øvrige elever. Undersøgelsen fandt ydermere, at depression og alvorlige selvmordstanker optrådte hyppigst blandt *dobbeltaggressorer*, dvs. de elever, der ikke kun mobbede, men også selv blev mobbet. En norsk undersøgelse omhandlende mobning, depressive symptomer og selvmordstanker blandt en kohorte af 2.088 norske drenge og piger i 8. klasse fandt – på linie med ovenstående finske undersøgelse – en øget forekomst af depression og selvmordstanker blandt såvel ofrene for mobning som den udøvende part. Forekomsten af depressive symptomer var størst blandt ofrene for mobning, og undersøgelsen viste tillige en stærkere sammenhæng mellem selvmordstanker blandt mobbere, end tilfældet var for ofrene af mobningen, hvilket svarer til resultaterne fra den finske undersøgelse.

Forebyggelse

Ofte mangler skoleledere, lærere og forældre konkrete værktøjer til bekæmpelse og forebyggelse af mobning. I Norge og Sverige har mange skoler udført en handlingsplan mod mobning. Handlingsplaner-

ne har forskellig karakter, men indholdet er som regel klare målsætninger og værktøjer til indsatsen mod mobning på skole-, klasse- samt individniveau. I Danmark har der siden 1998 været fokus på mobning og forsøg på forebyggende indsatser. Disse indsatser kan ifølge forskere være årsag til faldet i antallet af børn, der mobbes jævnlige. Antallet af børn, der hyppigt bliver mobbet, er dog uforandret, og der må en ekstra indsats til for at nedbringe dette tal.

På nationalt plan er der taget initiativ til et bredt samarbejde, som skal modvirke mobning og øge trivslen i grundskolen. Politiske ledere for 24 organisationer, der tilsammen repræsenterer hovedaktørerne på grundskoleområdet har således underskrevet en trivsels erklæring, hvilket tidligere ikke er sket i Danmark. Organisationerne forpligter sig til at forstærke og koordinere indsatser mod mobning og orientere og ajourføre hinanden om relevante tiltag på området. Men det er især skolen (ledelse og lærere) forældrene og naturligvis eleverne selv, der har et stort ansvar for at skabe en mobbefri skolekultur og skabe et miljø i skoleklassen, hvor man kan tale åbent og fordomsfrit om mobning.

Billederne på denne side er fra pjecen "Mobning – skal ud af skolen" (1999), som udgives af Undervisningsministeriet i samarbejde med Danmarks Lærerforening, Skole og Samfund og Kommunernes Landsforening.

Center for Selvmordsforskning varetager forskning i selvmordsadfærd, registrering af selvmord og selvmordsforsøg, vidensformidling og uddannelse. Centeret er en selvejende institution under Socialministeriet.